

Za wcześnie...

**Doktor Natalia Stępień-Lampa
(1985–2022)**

Natalia Stępień-Lampa urodziła się i mieszkała w Siemianowicach Śląskich. Ukończyła I Liceum Ogólnokształcące im. Jana Śniadeckiego. Następnie rozpoczęła pięcioletnie studia na kierunku politologia na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Specjalnością, którą wówczas podjęła, była polityka społeczna. Studia politologiczne ukończyła z wynikiem celującym w 2007 roku. Następnie wybrała ścieżkę naukową i na swoim macierzystym wydziale rozpoczęła studia doktoranckie w zakresie nauk o polityce, które ukończyła w 2013 roku. W lipcu 2014 roku uzyskała stopień naukowy doktora nauk społecznych, broniąc z wyróżnieniem pracy doktorskiej pod tytułem *Polityka wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z obszaru wielkomiejskiej biedy na przykładzie miasta Siemianowice Śląskie*, napisanej pod kierownictwem dra hab. Mariana Mitreği, który był ważną osobą na Jej naukowej drodze. W latach 2008–2009 uczestniczyła w kursie przygotowania pedagogicznego, inicjując tym samym ścieżkę edukacyjną, która stała się istotnym elementem Jej zawodowej drogi.

Od 2009 roku pracowała jako adiunkt w Zakładzie Polityki Społecznej Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego. Było to miejsce Jej naukowego rozwoju, ale przede wszystkim miejsce wieloletnich przyjaźni. Natalia w swoich wyborach naukowych była bardzo konsekwentna. Jej zainteresowania wiązały się z polityką społeczną, w szczególności z polityką edukacyjną, a później także z polityką młodzieżową. W pierwszych pracach naukowych koncentrowała się przede wszystkim na kwestii wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z obszarów wielkomiejskiej biedy. Przestrzenią swoich badań uczyniła rodzinne miasto – Siemianowice Śląskie. Problematykę tę rozpatrywała także w szerszym kontekście bezpieczeństwa społecznego i społecznego. W tym okresie oprócz artykułów naukowych ukazały się Jej dwie autorskie monografie: *Polityka wyrównywania szans edukacyjnych w III RP* (Katowice 2016) oraz *Szanse edukacyjne dzieci i młodzieży z dzielnic wielkomiejskiej biedy w Siemianowicach Śląskich. Raport z badań* (Katowice 2016), wydane przez Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego. Kolejny etap badań dr Natalii Stępień-Lampy obejmował problematykę polityki edukacyjnej III RP, szczególnie analizę reform ustroju szkolnego, polityczno-ustrojowych uwarunkowań polityki edukacyjnej oraz ich oddziaływanie na system oświaty po 1989 roku. W swoich rozważaniach wskazywała między innymi na duże upolitycznienie problematyki oraz fragmentaryczność wielu reform – *Problemy szkolnictwa w świetle kampanii wyborczych w 2015 roku* oraz *The main changes in the school system in the years 1998–2016 and their political context* (Katowice

2017), *Główne reformy oświatowe w III RP. O wpływie polityki na edukację* (Kielce 2017), *O zmianie potrzebnej polskiej szkole* (Kraków 2017), *The political context of reforms and the condition of the Polish school during the first term of rule of Law and Justice* (Katowice 2020). W tym nurcie wskazywała także na istotną rolę samorządu terytorialnego, zwłaszcza na poziomie lokalnym. Założenia wszystkich reform podejmowanych przez kolejne resorty odpowiedzialne za oświatę były bezpośrednio realizowane przede wszystkim przez jednostki samorządu terytorialnego, które pełniąc funkcję organu organizującego działalność placówek szkolnych, ponosiły odpowiedzialność za proces wdrażania zmian w edukacji. To znalazło odbicie w kolejnych Jej pracach, między innymi autorskiej *Samorząd terytorialny wobec głównych zmian w oświacie w latach 1991–2016* (Katowice 2018) oraz współautorskiej *Local government policy in the field of education and health in Poland after 2015* (Toruń 2019).

Doktor Natalia Stępień-Lampa była członkinią wielu zespołów naukowych. Od okresu studiów doktoranckich współpracowała z zespołem badawczo-dydaktycznym swojego macierzystego Zakładu Polityki Społecznej, z którym zrealizowała liczne projekty (najczęściej działania prowadziła ze swoim kolegą z roku, później ze wspólnego Zakładu – przyjacielem – doktorem Pawłem Grzywną, prof. UŚ). Owocem współpracy są artykuły naukowe, trzy monografie: *Wybrane problemy polityki społecznej* (Katowice 2016), *Polityka społeczna. Rozważania o teorii i praktyce* (Katowice 2018), *Od opiekuńczości do pomocniczości. Z perspektywy polityki społecznej* (Katowice 2018), współredakcja publikacji pokonferencyjnych, a także Księga Jubileuszowa dedykowana wieloletniemu kierownikowi Zakładu Profesorowi Marianowi Mitrędze (*Między ideą, pasją a działaniem*, Katowice 2017), który był Jej nauczycielem, mistrzem i przyjacielem. W kilku ostatnich latach zaangażowała się w badania trzech interdyscyplinarnych zespołów naukowych: ds. determinantów oraz postaw Polaków wobec wiary (współautorstwo artykułów naukowych: *Young unbelievers: Attitudes of young Poles to faith and their future consequences* ("European Journal of Science and Theology", 2021) oraz *Attitudes towards faith among inhabitants of Poland and Hungary: Moderating role of age, education and place of residence* ("European Journal of Science and Theology", 2022), ds. badań nt. jakości życia młodzieży studenckiej w okresie pandemii – współautorstwo artykułów naukowych: *Well-being of Polish university students after the first year of the coronavirus pandemic. The role of core self-evaluations, social support and fear of COVID-19* ("PLOS ONE", 2021) oraz *Experience of COVID-19 disease and fear of the SARS-CoV-2 virus among Polish students* („PeerJ”, 2022), a także ds. badań na temat edukacji w czasie pandemii w siedmiu gminach województwa śląskiego i opracowanie raportu z badań (współautorstwo monografii pt. *Edukacja zdalna w trakcie pandemii wirusa SARS-CoV-2 w opinii uczniów, nauczycieli i rodziców: Raport z badań*, Katowice 2021). W 2022 roku dołączyła do zespołu badawczego pracowników Instytutu Nauk Politycznych Uniwersytetu

Śląskiego w ramach inicjatywy: Modele procesu decyzyjnego państw w dobie pandemii COVID-19.

Doktor Natalia Stępień-Lampa jako bardzo aktywny badacz, zaangażowany w projekty poszerzające wiedzę o świecie, ale pochylający się mocno nad losami i rozwojem edukacji lokalnej, stanowiła wzór naukowca i nauczyciela akademickiego. Miała również niezwykły zmysł organizacyjny, co sprawiało, że chętnie włączała się w życie Instytutu, a także w inne inicjatywy naukowe i edukacyjne Uczelni. W latach 2020–2022 była członkinią Rady Dydaktycznej kierunków Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe, Doradztwo polityczne i publiczne, Politologia. Związana z czasopiśmie naukowym „*Studia Politicae Universitatis Silesiensis*”, w którym w ostatnich latach pełniła funkcję redaktorki tematycznej sekcji *sektorowe polityki publiczne*. W 2014 roku objęła funkcję skarbnika Towarzystwa Inicjatyw Naukowych (stowarzyszenie zarejestrowane), była członkinią, a od 2021 roku zastępczynią prezesa Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych Oddział w Katowicach. W maju 2022 roku została wybrana na stanowisko sekretarza Komisji Rewizyjnej katowickiego oddziału Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej.

Jej zainteresowania badawcze przekładały się na działania – zajmując się polityką społeczną, jednocześnie pracowała z młodzieżą i dla młodzieży organizacyjnie i popularyzując wiedzę. Od 2013 roku Natalia Stępień-Lampa była zaangażowana w działalność Uniwersytetu Otwartego w Uniwersytecie Śląskim (wcześniej Centrum Kształcenia Ustawicznego). Działała w Radzie UO i wspierała swoim głosem całą jednostkę, wielokrotnie pracując na rzecz wyboru modelu zarządzania i sposobu działania tej przestrzeni edukacyjnej na Uniwersytecie Śląskim. Przede wszystkim od 2013 roku pracowała jako koordynatorka Uniwersytetu Śląskiego Młodzieży (wraz z drem hab. Armandem Cholewką, prof. UŚ), opiekując się jego humanistyczno-społeczną częścią. W 2019 roku współprowadziła zajęcia w ramach projektu dydaktycznego: „Uniwersytet Śląski Młodzieży – nauka a problemy współczesnego świata”. Była także wieloletnią trenerką Uniwersytetu Śląskiego Maturzystów (w latach 2013–2019 przygotowywała młodzież do matury z wiedzy o społeczeństwie), a od 2016 roku prowadziła warsztaty dla nauczycieli i rad pedagogicznych w ramach Uniwersytetu Śląskiego dla Nauczycieli. Była współorganizatorką kilku Kongresów Oświaty inicjowanych we współpracy z Miastem Katowice. Z kolei w ramach projektu „Duety mocy” prowadziła szkolenia dla nauczycieli „Oddajmy młodym głos! Od biernego uczestnictwa do czynnego zaangażowania ucznia” (listopad 2020) oraz „Razem możemy więcej! Opowieści o zaangażowanych uczniach i angażujących projektach” (styczeń 2022). Wielokrotnie włączała się w działania popularyzatorskie prowadzone przez Uniwersytet. Przykładowo, brała udział w 5. Śląskim Festiwalu Nauki, współtworząc Naukowy Speed Dating oraz prowadząc panel „Chodzi ściśle o młodych. GZM atrakcyjnym miejscem do życia dla młodych (i nie tylko?)”.

Jej doświadczenie i talent organizacyjny były doceniane przez władze Uniwersytetu. W roku 2017 została członkinią Rady Organizacyjnej projektu

Uniwersytetu Śląskiego i Miasta Katowice „Uniwersytet Najlepszych”, a następnie od stycznia do czerwca 2018 roku działała jako jego koordynatorka. Inicjatywa była skierowana do uczniów szkół ponadpodstawowych, którzy chcieli rozwijać własne pasje, i opierała się na koncepcji edukacji spersonalizowanej (tutoring). Sukces i duże zainteresowanie spowodowały, że w kolejnym roku akademickim do projektu rozwijającego się pod skrzydłami dr Stępień-Lampy przystąpiły dwa kolejne samorządy – miast Chorzów i Sosnowiec. Z kolei w latach 2020–2021 z ramienia Uniwersytetu Śląskiego kierowała zespołem naukowym w projekcie realizowanym we współpracy z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią „Młodzi robią Metropolię”, którego podsumowanie stanowił opublikowany w 2021 roku raport. Za swoją działalność naukową i organizacyjną była dwukrotnie nagradzana Nagrodą JM Rektora (w 2019 i 2021 roku). Była także laureatką I edycji konkursu „Swoboda badań”, realizowanego w ramach programu Inicjatywa Doskonałości Badawczej w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach (projekt „Jakość życia studentów po roku pandemii”, rok 2021).

Praca z młodymi ludźmi przynosiła Natalii ogromną satysfakcję. Uznawano ją za jednego z najlepszych nauczycieli akademickich na Wydziale. Studenci uwielbiali Jej zajęcia i wykłady, które prowadziła z wielką żarliwością, mądrymi, nowoczesnymi metodami dydaktycznymi. Zawsze wspierała inicjatywy studenckie i działania Uniwersytetu kierowane do ludzi młodych (dni otwarte Uniwersytetu i poszczególnych kierunków). Promowała swoje badania oraz kierunki prowadzone przez Instytut Nauk Politycznych w formie wykładów i prelekcji w szkołach ponadpodstawowych. Aktywnie działała na rzecz młodzieży w swoim rodzinnym mieście jako instruktorka Związku Harcerstwa Polskiego w stopniu harcmistrzyni oraz kierująca obozami Hufca ZHP w Siemianowicach Śląskich – było to zamiłowanie rozwijane od najmłodszych lat, mocno związane z obozami harcerskimi. Jako wychowawca opiekowała się dziećmi i młodzieżą na koloniach, zimowiskach, obozach harcerskich organizowanych przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących „Meritum”, XII Szczerp „Wehikuł Czasu” przy Hufcu ZHP w Siemianowicach Śląskich. W 2018 roku pełniła funkcję koordynatorki współpracy ZSTiO „Meritum” z Wydziałem Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, organizując wykłady i warsztaty dla uczniów szkoły.

Wszechstronność Natalii przejawiała się także w tym, że edukację uczyniła nie tylko obszarem swoich badań naukowych, zawodem, ale i pasją. Sama ciągle się dokształcała, a swoją wiedzę i umiejętnościami chętnie dzieliła się z innymi. Ukończyła Szkołę Tutorów Akademickich, Szkołę Trenerów Biznesu oraz liczne szkolenia i warsztaty, doskonaląc własne kompetencje dydaktyczne, edukacyjne, popularyzujące wiedzę. W czerwcu 2022 roku odbyła wizytę studyjną w University of Iceland School of Social Sciences Faculty of Education and Diversity dzięki grantowi wygranemu w konkursie Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w ramach Programu Iceland Liechtenstein Norway Grants. Sama szkolila na-

uczycieli, młodzież i współpracowników w ramach działań prowadzonych przez Uniwersytet Otwarty oraz w ramach różnych edukacyjnych projektów (między innymi: „Activating students in online classes”).

Swoją uwagę kierowała także w stronę społeczności lokalnych i podmiotów działających w otoczeniu Uniwersytetu. Współpracowała między innymi ze Stowarzyszeniem Biznes Nauka Samorząd „Pro Silesia” (ekspertyza naukowa), samorządami lokalnymi (badania na temat edukacji w czasie pandemii w siedmiu gminach województwa śląskiego, współautorstwo Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sosnowca na lata 2021–2027), Fundacją Instytutu Studiów Strategicznych i wieloma innymi.

W tym gąszczu działań naukowych, organizacyjnych i popularyzatorskich nie wyobrażała sobie życia bez swojej rodziny¹. Kochała góry i to ta namiętność połączyła Ją z mężem Łukaszem. Umiłowała szczególnie Tatry i Alpy Kamnicko-Sawieńskie oraz Alpy Julijskie. Była zdobywczynią Korony Gór Polskich, miłośniczką podróży i wszelakich sportów (zwłaszcza jazdy na rolkach, badmintona, siatkówki i narciarstwa zjazdowego). W czasie wolnym czytała kryminały. Natalia lubiła rywalizację w każdej formie, uwielbiała planszówki – zazwyczaj wygrywała. Wspólne wędrowanie (z mężem, przyjaciółmi) było Jej ulubioną formą spędzania wolnego czasu. Tą pasją dzieliła się ze swoim synem Tymoteuszem od najmłodszych jego lat. Tymek (bo tak nam o nim mówiła) i Łukasz byli Jej największymi miłościami.

Natalię ceniliśmy jako naukowca, wybitnego organizatora, ale przede wszystkim jako człowieka – niezwykle wrażliwego, dobrego, życzliwego, serdecznego i otwartego. Zawsze służyła radą, wsparciem i pomocą. Miała duszę społecznika i dar zjednywania sobie ludzi. Żyła pełnią życia i zarażała swoim entuzjazmem. Miała w sobie niezwykle światło...

Natalia odeszła nagle i niespodziewanie w lipcu 2022 roku. Śmierć przyszła zdecydowanie za wcześnie...

Natalio, nie mówimy Ci: żegnaj, mówimy: do zobaczenia.

Paweł Grzywna, Magdalena Ślawska, Bożena Zasepa

¹ https://www.youtube.com/watch?v=sgPygk7cy88&ab_channel=WNSTV/ [dostęp: 19.12.2022].

[dostęp: 19.12.2022].